

Reactienotitie op de bevindingen van de NOM

Algemeen

1. Het businessplan is slechts deels uitgewerkt in concrete plannen (bijvoorbeeld marketing), maar blijft voor een groot deel abstract. Veel aspecten verdienen nog nadere uitwerkingen. Zo wordt uit het businessplan niet duidelijk wat de juridische structuur wordt (mogelijk een stichting), wie eindverantwoordelijk is voor dit project, wie investeert en welke zaken worden uitbesteed en welke niet.

Reactie van de Dienst:

Uit de contacten met de heer Poppema van de NOM kwam naar voren dat de NOM bij haar intensieve beoordeling van businessplannen/investeringsplannen die door private partijen aan haar worden voorgelegd, eerst naar de organisatie en de mensen achter het businessplan kijkt.

In dat kader wordt onder meer bijzondere aandacht geschonken aan de organisatievorm/ juridische structuur van de onderneming en de eindverantwoordelijke(n). Hieraan wordt door de NOM veel gewicht toegekend. Daarna volgt dan over het algemeen een grondige analyse van alle financiële aspecten van het businessplan.

Het businessplan voor het Friese Top Level Domein .frl vloeit echter niet voort uit een privaat initiatief, maar heeft een politiek-bestuurlijke achtergrond, i.e. een amendement van de Staten op de begroting van 2009. Daarmee heeft het een primair publiek karakter. Ook het primair revolverende (en niet renderende) karakter van de businesscase, alsmede het immateriële belang (en niet alleen het materiële belang) dat eveneens een belangrijke rol speelt bij de realisatie van een Fries Top Level Domein, wijken af van (commerciële) marktinitiatieven. Dit vraagt ons inziens om een andere benaderingswijze van de beoordeling van het businessplan. De beoordelingsmethodiek die de NOM hanteert ten aanzien van initiatieven uit de marktsector kan naar onze mening derhalve niet 1 op 1 op dit initiatief worden losgelaten.

Voornoemde aspecten verklaren mogelijk ook waarom tot op heden geen marktpartijen gevonden konden worden die risicovol in de exploitatie van een Fries Top Level Domein wilden stappen, en wij als Provincie (op dit moment) de enige risicodragende investerende partij zijn.

Op basis van het voorgaande hebben wij dan ook besloten eerst een businessplan op te stellen en vervolgens de uitvoering (met alle daaraan gerelateerde activiteiten en binnen het berekende investeringsbedrag) middels een aanbesteding in de markt te zetten. Concrete (verdere) uitwerking van een aantal uitvoeringsgerelateerde activiteiten zal plaatsvinden in het bestek dat voor de aanbesteding zal worden opgesteld of in een latere fase in nauw overleg met de geselecteerde uitvoerende partij(en). Voor alle duidelijkheid: de aanbesteding zal alle activiteiten betreffen die betrekking hebben op de invulling en uitvoering van de registry-functie. Al deze activiteiten zullen dus middels de aanbesteding worden uitbesteed. Wij zullen als Provincie dus zelf geen uitvoerende werkzaamheden in het kader van het beheer en de exploitatie van het Friese Top Level Domein .frl gaan uitvoeren. De Provincie blijft wel eindverantwoordelijke en enige investeerder.

2. De invalshoek waarin bovengenoemde zaken (structuur, projectleiding, uitbesteding) worden ingevuld kunnen een groot effect hebben op de cashflow van het project en derhalve ook op de financieringsvraag en risico's voor de Provincie Fryslân. Dit verschil moet worden geschat op enkele honderd duizenden euro's.

Reactie van de Dienst:

In aanvulling op de reactie die wij bij punt 1. gaven: De NOM geeft aan dat e.e.a. groot effect heeft op de cashflow, de financieringsvraag en de risico's, en dat het verschil wel eens honderd duizenden euro's kan behelzen. De NOM onderbouwt en specificiert deze stellingen echter niet. Op basis van hetgeen wij reeds bij 1. hebben toegelicht en gezien het feit dat de NOM haar stellingen hier niet onderbouwt en specificiert, zien wij op dit moment geen aanleiding om zaken aan te passen of aanvullende activiteiten in dit kader uit te voeren.

3. Mondeling is aangegeven dat er mogelijk een aanbesteding plaats zal gaan vinden aan een front-office (“registry”: marketing, management, etc) en een back-office (“registry service provider”: techniek). Duidelijk is geworden dat zowel Coöperatieve Vereniging Fryslân Ring (voor de front-office) als SIDN (voor de back-office) willen meedoen in deze aanbesteding. Beide partijen zijn intensief betrokken geweest bij het opstellen van het businessplan en beschikken derhalve over de nodige voorkennis. Niet duidelijk wordt hoe hiermee wordt omgegaan en op welke wijze er een transparante aanbesteding zou kunnen plaatsvinden.

Reactie van de Dienst:

Zoals onder 1. aangegeven, hebben wij ervoor gekozen om alle uitvoerende activiteiten gerelateerd aan de registry-functie uit te besteden middels een aanbesteding. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden in front-office- en back-office-activiteiten. Bij de aanbesteding moet duidelijk worden of deze activiteiten uiteindelijk door een of meerdere partijen zullen worden uitgevoerd. SIDN en de Coöperatie Fryslân Ring hebben inderdaad aangegeven geïnteresseerd te zijn in de opdracht en gezamenlijk te zullen inschrijven op de aanbesteding. In dit kader hebben wij uiteraard uitgezocht in hoeverre bepaalde voorkennis, vanwege nadrukkelijke betrokkenheid van genoemde partijen bij de voorbereiding en de totstandkoming van het businessplan voor het Friese Top Level Domein, een rol speelt bij het aanbestedingstraject. Beide partijen hoeven op basis van deze voorkennis niet op voorhand te worden uitgesloten van deelname aan het aanbestedingstraject. Ook zijn er tijdens de uitvoering van de aanbesteding geen problemen te verwachten, zolang aan alle partijen die willen inschrijven op de aanbesteding door ons exact dezelfde informatie ter beschikking wordt gesteld.

Markt

4. Ter onderbouwing van het aantal haalbare domeinnamen wordt in het businessplan (alinea’s 2.1 en 4.3) verwezen naar het haalbaarheidsonderzoek van 14/12/2009. In dit onderzoek wordt uitgegaan van een realistisch scenario van 55.000 domeinnamen in 5 jaar. Dit wordt in het businessplan beschouwd als het “optimistic” scenario. Na afslag van circa 30% wordt het “most-likely” scenario vastgesteld op 40.000 domeinnamen. In het haalbaarheidsonderzoek wordt uitgegaan van circa 100.000 Friese bedrijven waar 34% belangstelling heeft getoond en 26,5% “in elk geval” een .frl extensie zou willen hebben. Echter, uit navraag bij de Kamer van Koophandel is gebleken dat er slechts 37.000 economisch actieve organisaties in Fryslân aanwezig zijn. Deze correctie van ruim 60% heeft ingrijpende gevolgen voor de aannames in het businessplan.

Ervan uitgaande dat:

1. de bedrijven veruit de belangrijkste doelgroep zijn, gevolgd door overheden en tot slot particulieren en;
2. het “willen” van een .frl extensie niet 1 op 1 leidt tot de aanschaf van een extensie komen wij, op basis van de verstrekte gegevens, op een meer realistisch scenario van 15.000 domeinnamen na 5 jaar.

Eventueel is er een upsite tot 17.500 domeinnamen denkbaar indien bijvoorbeeld alle Friese plaatsnamen, gemeenten en gebieden kunnen worden toegevoegd. Desalniettemin is het de verwachting dat deze aantallen inherent leiden tot een structureel negatieve cashflow voor het project.

Reactie van de Dienst:

De NOM gebruikt hier een ander rekenmodel dan wij in het kader van het businessplan hebben gehanteerd om tot een reële inschatting van het totale aantal mogelijke Friese domeinnamen te komen (marktpotentieel). De NOM neemt als vertrekpunt het totale aantal Friese bedrijven en berekent op basis daarvan het totale aantal mogelijke Friese domeinnamen. Zij komt daarbij uit op maximaal 17.500 domeinnamen. Het is overigens niet transparant via welke berekeningsstappen de NOM tot dit aantal komt. Bovendien is niet duidelijk of, en in welke mate in deze aantallen naast met het bedrijfsleven in Fryslân, ook rekening is gehouden met bedrijven buiten Fryslân, en andere doelgroepen als (semi-) publieke organisaties en instellingen en particulieren binnen en buiten Fryslân.

Het klopt dat in het haalbaarheidsonderzoek/businessplan wordt gesproken over 100.000 Friese bedrijven en dat dit bij nader inzien veel te hoog is ingeschat. Bij de berekeningen die uiteindelijk hebben

geleid tot een inschatting van 40.000 .frl domeinnamen in het 'most likely-scenario' hebben wij echter niet gerekend met het aantal Friese bedrijven. De wijze waarop wij uiteindelijk op 40.000 domeinnamen zijn uitgekomen, wordt beschreven in hoofdstuk 2.1. van het businessplan en in hoofdstuk 6. van het haalbaarheidsonderzoek. Daarbij is het marktpotentieel ingeschat op basis van het totale aantal .nl domeinnamen (op dat moment) in relatie tot het aantal inwoners: grofweg 4 miljoen domeinnamen op 16 miljoen inwoners. Vertaald naar de provincie Fryslân met ca. 640.000 inwoners bedraagt het maximale marktpotentieel dus ca. 150.000 .frl domeinnamen. Uitgaand van een penetratiegraad van ca. 35% leidt dit tot een verwachting van ca. 55.000 .frl domeinnamen na 5 jaar. Aanvullend hierop blijkt uit gesprekken met Friese registrars dat 55.000 .frl domeinnamen als realistisch wordt ingeschat. In het businessplan is dit aantal van 55.000 domeinnamen als het 'optimistic scenario' aangemerkt, en is voor het 'most likely scenario' uitgegaan van een behoudender scenario van 40.000 domeinnamen. Bij de totstandkoming van deze scenario's en het daarbij ingeschatte marktpotentieel hebben SIDN, een aantal Friese registrars, de Internet Academie en de Coöperatie Fryslân Ring een belangrijke rol gespeeld. Op basis hiervan achten wij het aantal ingeschatte domeinnamen als voldoende behoudend ingeschat.

5. Een analyse van de toekomstige marktontwikkeling ontbreekt in het businessplan (dat 2008/2009 als oorsprong heeft). Het is raadzaam om een analyse van marktontwikkelingen (die zeer waarschijnlijk een negatief effect hebben op het gebruik van extensies) op te nemen in het businessplan.

Reactie SIDN (registry (beheer en exploitatie).nl):

De groei van .nl is de eerste helft van dit jaar groter dan ooit en de vooruitzichten zijn voor komend jaar uitermate positief. Er zijn een aantal factoren die voor deze groei zorgen. Uiteraard de hoge breedbandpenetratie, het gemak waarmee domeinen kunnen worden aangevraagd, de diversiteit aan registrars in Nederland maar ook de creativiteit van reclamebureaus. Daarnaast zijn er veel startups en zelfstandigen die voor businessideeën domeinen blijven registreren.

Het is overduidelijk dat social media en apps een belangrijke rol spelen en dat bezoekers steeds meer binnen één URL (Uniform Resource Locator) blijven. Een URL is een gestructureerde naam die verwijst naar bijvoorbeeld een webadres en e-mailadressen. Dit zegt echter niks over e-mail dat onverminderd blijft toenemen. Ook vanaf smartphones mailen particulieren met hun eigen domein en de bij een app-naam behorende domeinnaam wordt vrijwel altijd geregistreerd door de ontwikkelaar.

In hoeverre de nieuwe extensies de markt vertroebelen, versterken of veranderen blijft subjectief en ongewis. Gezien de eerder genoemde factoren, een duidelijke merkvoorkeur en de jaar op jaar groei van .nl is er - ondanks de opkomst van social media - geen reden de marktontwikkeling negatief in te schatten. Nederland behoort niet voor niets tot de absolute wereldtop qua domeindichtheid.

Inmiddels wordt bij het zoeken naar een organisatie in ruim 70% van de gevallen Google gebruikt. Bij gebruik van Google blijft de extensie volledig buiten schot. Het veelbesproken immateriële effect zou om deze reden wellicht genuanceerder moeten worden bezien.

Reactie SIDN (registry (beheer en exploitatie).nl):

De extensie blijft niet geheel buiten schot. Uit statistieken van bijvoorbeeld kpn.nl blijkt dat er voornamelijk wordt gezocht op kpn.nl. De oorzaak hiervan is dat veel mensen de URL niet in de adresbalk maar in de Google search toolbar typen. Verder zal de extensie ook voor Google haar algoritme een rol spelen. In deze context wordt onder algoritme verstaan een aantal nauwkeurig gedefinieerde regels om een bepaald resultaat te verkrijgen. Het is bijvoorbeeld te verwachten dat bij het zoeken naar een restaurant in Berlijn de resultaten van .berlin bovenaan komen te staan.

Google weegt domeinnaam en extensie mee om de relevantie voor haar algoritme te bepalen. Ook in dit opzicht blijft de extensie niet buiten schot.

Reactie IT-Works (registrar):

Ik schat in dat extensies in de toekomst juist steeds belangrijker zullen worden. Zeker als er een heel groot aantal nieuwe extensies bij komt voor specifieke doelgroepen. Bij gelocaliseerde zoekopdrachten

worden resultaten met een "lokale" extensie nu al hoger geplaatst naar het schijnt. Als .frl er dus "bij" komt voor Nederland en dan met name Friesland, denk ik dat Google .frl absoluut ook hoger zal laten komen dan de reguliere extensies, en voor combinatiezoekacties met friesland of fryslan zal denk ik zelfs .frl hoger gaan scoren dan .nl. Ik verwacht juist dat Google (en andere zoekmachines) juist nog meer gaan kijken naar extensies dan nu gedaan wordt.

Tevens heeft het gebruik van Apps de laatste twee jaren een enorme vlucht genomen. Door internet-specialisten is de verwachting uitgesproken dat het gebruik van Apps inherent leidt tot een forse vermindering van het gebruik van de browser (Explorer) en dus van de extensie.

Reactie SIDN (registry (beheer en exploitatie).nl):

Door de vrijgave van de nieuwe gTLD's ontstaat een volledig nieuwe situatie. Het huidige beperkte aantal zal worden uitgebreid met naar alle waarschijnlijkheid een veelvoud hiervan. Hoe de gebruikers hiermee omgaan is niet goed te voorspellen. Feit is dat voor het bereiken van bedrijven, overheden en andere instanties een website nog steeds de primaire methode is. Apps kennen vaak (nog) een beperkte functionaliteit, omdat ze veelal voor mobiele doeleinden worden gebruikt. Apps zijn bovendien vooralsnog platformafhankelijk, terwijl websites veel makkelijker veel meer informatie in verschillende lagen bieden en op ieder device bekeken kunnen worden. Hoewel een verdere toename van gebruik van apps zeker waarschijnlijk is, is het niet onze verwachting dat dit binnen nu en vijf jaar het gebruik van domeinnamen zal vervangen. Beide zullen naast elkaar bestaan. Daarbij zullen domeinnamen zeker in de komende vijf jaar een onmisbare rol blijven spelen in het e-mailverkeer.

Wat betreft de verwachting dat het gebruik van Apps leidt tot een forse verlaging van het gebruik van de browser (Explorer) en dus van de extensie.

Reactie SIDN (registry (beheer en exploitatie).nl):

Deze verwachting is wereldwijd nergens met onderzoek onderbouwd.

Je kunt je afvragen in hoeverre de gemiddelde internetgebruiker op dit moment nog gebruik maakt van de browserbalk. Dit zal waarschijnlijk al beperkt zijn. Tegelijkertijd heeft dit vooralsnog geen enkele invloed op de nog immer stijgende vraag naar domeinnamen. Daarbij spelen domeinnamen wel degelijk een belangrijke rol in het kader van het vertrouwen van gebruikers. In de praktijk kiezen gebruikers uit hun google resultaten eerder de bedrijfsnaam.nl dan bedrijfsnaam.com en al helemaal bedrijfsnaam.za. Met het oog op de discussie rondom het beveiligingsprotocol (Secure Sockets Layer SSL-slotje) is het de verwachting dat bij toekomstige security diensten de domeinnaam en de zekerheid omtrent diens 'eigenaar' centraal staan.

Reactie IT-Works (registrar):

Uiteindelijk blijven domeinen gebruikt worden voor het aanroepen van sites en die hebben nu eenmaal een extensie. Mensen blijven gebruikmaken van zoekmachines en die proberen de resultaten zo relevant mogelijk te laten zijn. Hoe meer dingen ze daarbij kunnen gebruiken, hoe beter. Heel vroeger was het zo dat als je een bedrijfsnaam intikte in de adresbalk van Internet Explorer en verder niks, dat Internet Explorer vervolgens extensies achter ging plakken om een "relevante" site te proberen te vinden. Dat is volgens mij al een tijdje niet meer zo. Tegenwoordig kun je de zoektermen in de adresbalk intypen en dan worden ze automatisch doorgezet naar de door jouw ingestelde zoekmachine.

6. De meest gebruikte zoekmachine in Nederland (Google.nl) zoekt allereerst naar .nl extensies. Een .frl extensie zou in de huidige situatie niet of nauwelijks door Google worden gevonden. Hiermee verbleekt de commerciële (en immateriële) waarde van de .frl extensie. Wat is immers iets waard als niemand het vindt? Ook dit wezenlijke aspect komt niet in het businessplan naar voren.

Reactie SIDN (registry (beheer en exploitatie).nl):

Zoals ook hiervoor aangegeven; de algoritmes van Google zijn niet van een enkel aspect afhankelijk. Het is niet te verwachten dat je via google.nl op dag 1 in Friesland .frl resultaten omhoog zult krijgen. De

kwalitatieve extensies zullen zeker bovendrijven en daar zal Google zeker iets mee doen. SEO (Search Engine Optimisation) is dynamisch en het zal dus zeker mogelijk zijn om door goede search engine optimisation .frl sites hoog in de google ranking te krijgen.

Reactie IT-Works (registrar):

Google streeft naar zo relevant mogelijke zoekresultaten en maakt nu al gebruik van extensies in de volgorde van resultaten. Daar waar er een site met gelocaliseerde extensie is t.o.v een "algemene", zal die met een lokale extensie hoger geranked worden. Of beter gezegd, een beter bij de zoektermen passende extensie zal beter geranked worden. Zo kan ik me voorstellen dat als er straks een .bank komt voor banken, de zoekmachines daar ook absoluut rekening mee gaan houden bij het zoeken naar zoekacties die met geld(producten) te maken hebben etc.

Zo heeft naar onze mening een .frl extensie alleen commerciële waarde als er een Google.frl zou komen die juist zoekt in .frl extensies. Echter is het de vraag of die er komt gezien het beperkte aantal gebruikers en extensies.

Reactie SIDN (registry (beheer en exploitatie).nl):

Er kan op dit moment nog niet met zekerheid worden gezegd of er een google.frl zal komen. Daarover zal en wil Google op dit moment nog niet alles prijs geven. Wat betreft de aanvragen voor nieuwe domeinen is er nog geen duidelijkheid, dus is het nog te vroeg om hierover te kunnen oordelen. Ook voor Google. Er bestaat wel een google.cat, dus het is niet onwaarschijnlijk.

7. Hoewel het in het hoofdstuk over marketing uitvoerig wordt gesproken over verscheidende marketing varianten is ook hier Google (zoekmachinemarketing) onvermeld.

Reactie van de Dienst:

In de reacties hiervoor is al aangegeven dat betwijfeld wordt in hoeverre het gedrag van zoekmachines beïnvloed kan worden. Zoekmachines hanteren hun eigen methodieken en kaders. Voor zover dit op een proactieve wijze te beïnvloeden is zal daaraan wat ons betreft zeker aandacht worden geschonken in de nadere uitwerking van het marketing- en communicatieplan van het Friese Top Level Domein.

Financieel

8. De financiële paragrafen en bijlagen zijn niet geschikt voor het beoordelen van de financiële haalbaarheid van het plan. Enerzijds omdat niet duidelijk wordt welke partijen risicodragend deelnemen in dit project, anderzijds omdat ze nog inconsistenties bevatten, ook na toezending van de tweede aangepaste versie. Tevens kunnen wij geen aansluiting maken tussen de tabellen in het businessplan en de Excel spreadsheet. Tot slot ontbreken balansprognoses, een break-evenanalyse en een gedegen liquiditeitsplanning.

Reactie van de Dienst:

De enige partij die risicodragend deelneemt in het project is de Provincie. De getallen in de financiële paragrafen en de bijlagen zijn hierop ook gebaseerd. De dienst is derhalve van mening dat de financiële paragrafen wél geschikt zijn voor het beoordelen van de financiële haalbaarheid van het plan. Eventuele inconsistenties die, ondanks meerdere checks en dubbel-checks, nog in de verschillende tabellen zaten, zijn gecorrigeerd n.a.v. de feedback van de NOM. Deze aanpassingen hebben echter geen gevolgen voor het totale investeringsbedrag van het 'most likely-scenario'.

Tot slot ontbreken balansprognoses, een break-even analyse en een gedegen liquiditeits-planning.

Reactie van de Dienst:

Balansprognoses zijn op dit moment nog niet opgesteld, omdat wij de uitvoerende werkzaamheden gaan aanbesteden en de uitvoerende partij(en) en de daarbij behorende organisatievorm op dit moment nog niet bekend zijn.

De break-evenpunten in het 'most likely'- en het 'pessimistic'-scenario zijn prima af te leiden uit de tabellen bij 4.6 'Prognose resultatenrekening' van het businessplan. Uit die tabellen komt naar voren dat het break-evenpoint in het 'most likely'-scenario in jaar 2 van de exploitatie ligt, en in het 'pessimistic scenario' na jaar 5 van de exploitatie.

Een liquiditeitsplanning op hoofdlijnen voor het 'most likely'- en het 'pessimistic'-scenario is opgenomen in respectievelijk hoofdstuk 4.7. en 4.9 van het businessplan.

9. Als gevolg hiervan is het niet inzichtelijk wat de feitelijke financieringsvraag is (mondeling is toegelicht dat Fryslân rekent met € 2,8 miljoen). Voor ICANN is weliswaar een bankgarantie van € 2,8 miljoen genoemd, maar middels een eenvoudige berekening is de feitelijke financieringsvraag op basis van het "Most-likely" scenario (40.000 domeinnamen) slechts € 700.000,-.

Reactie van de Dienst:

Ten aanzien van de garantstelling die aan ICANN dient te worden afgegeven is uitgegaan van de totale som van de kosten die nodig is om het 'most likely scenario' te kunnen uitvoeren en de daarbij beoogde 40.000 domeinnamen te kunnen behalen. Dit is een bedrag van € 2,82 miljoen. De € 700.000,- waar de NOM over spreekt betreft de totale omvang van de voorinvestering die in dit scenario nodig is alvorens een positieve kasstroom wordt gerealiseerd (na jaar 2 van de exploitatie). Hiermee kunnen vervolgens de kosten in de volgende jaren van exploitatie worden gedekt, alsmede de voorinvestering. De NOM heeft gelijk dat de daadwerkelijke investering uiteindelijk naar alle waarschijnlijkheid lager zal liggen dan € 2,82 miljoen. De daadwerkelijke investering zal naar onze mening echter uitkomen op een bedrag van maximaal € 2,2 miljoen (afgerond). Uitgangspunt hierbij is dat het 'pessimistic scenario' gehanteerd wordt: € 157.250,- voorbereidingskosten (dekking uit het reeds beschikbare budget ynternetekstinsje.frl) en € 2,05 miljoen exploitatiekosten (dekking uit het vrij inzetbare deel van de reserve Nuon) en ervan uitgaande dat er in totaal geen inkomsten ingecalculeerd worden.

Zoals ook in het businessplan wordt omschreven is het pessimistic scenario allesbehalve wenselijk, omdat er geen zicht is op een revoluerende situatie. Gegeven de bijstellingen in het haalbaarheidsonderzoek zal er echter wel rekening gehouden moeten worden met een dergelijke situatie. Derhalve verdient het de aanbeveling om enerzijds de marktpotentie opnieuw te bezien en anderzijds een kritische analyse te maken van de cashflow van dit project.

Reactie van de Dienst:

Zoals hierboven reeds bij punt 4.aangegeven zien wij geen aanleiding om het businessplan aan te passen, de marktpotentie opnieuw te bezien of een nieuwe analyse te maken van de cashflow van het project.

10. Als basis achter de financiële berekeningen licht een vrij complex Excel spreadsheet (opvallend genoeg opgesteld in samenwerking met het SIDN) waarin de aanname ten grondslag ligt dat zowel SIDN als een tiental registrars (hostingbedrijven, etc) risicodragend meedoen aan het project. Uit de laatste berichten blijkt dit niet het geval te zijn. Dit kan grote gevolgen hebben voor de prijsstelling van de registrars en SIDN. Immers, omdat zij niet meer meedelen in eventuele resultaten zal er mogelijk een heel andere prijsstelling (denk aan een risico-opslag) kunnen plaatsvinden.

Reactie van de Dienst:

De investering van de registrars is in de berekeningen niet meegenomen. Wel is oorspronkelijk ervan uitgegaan dat SIDN risicodragend zou meedoen. Aangezien SIDN hiervan later heeft afgezien en er gekozen is voor een aanbesteding, is de situatie gewijzigd. De Provincie is op dit moment de enige risicodragende partij. Het businessplan en de berekeningen die daaraan ten grondslag liggen zijn op deze nieuwe situatie aangepast.

11. Achter de garantstelling voor ICANN (€ 2,8 miljoen) ontbreekt een goede financiële en juridische onderbouwing. In het businessplan is een opsomming gemaakt van de som van alle kosten in 5 jaar en de opstartkosten. Echter, niet alle kosten zijn nodig om de dienstverlening in stand te houden, wat kennelijk de eis is van ICANN. Denk aan zaken als marketing,

loonkosten en variabele kosten. Het is onze verwachting dat uit een goede financiële analyse in combinatie met de feitelijke eisen van ICANN leidt tot een fors lagere garantstelling.

Reactie van de Dienst:

Zie ook onder punt 8. In aanvulling daarop: het businessplan en de daarin vermelde kosten zijn gebaseerd op de kosten die (1) naar verwachting gemaakt zullen moeten worden om de formele aanvraag te kunnen opstellen, (2) het aanbestedingstraject ten uitvoer te kunnen leggen en (3) in de exploitatiefase het in het 'most likely-scenario' beoogde aantal van 40.000 domeinnamen te kunnen behalen. Tevens zijn verwachte kosten opgenomen om, binnen dit scenario, een optimale dienstverlening aan de desbetreffende domeinnaamhouders te kunnen garanderen gedurende de 5 jaar van exploitatie van het Friese Top Level Domein.

Wij weten exact welke uitvoerende activiteiten bij het beheer en de exploitatie van een Fries Top Level Domein komen kijken. De verwachte kosten van deze activiteiten zijn meegenomen in de kosten die in het businessplan zijn opgenomen. Zowel de activiteiten als een reële inschatting van de kosten zijn gebaseerd op de kennis en expertise van SIDN, de organisatie die al 25 jaar .nl beheert en exploiteert.

12. Als positief kan worden aangemerkt dat indien er een positieve cashflow kan worden gerealiseerd de contractportefeuille een bepaalde waarde economische vertegenwoordigd die eventueel na 5 jaar door marktpartijen zou kunnen worden overgenomen. Hierover wordt overigens niet in het plan geschreven.

Reactie van de Dienst:

Dit is correct. Na het vijfde jaar van exploitatie vertegenwoordigt het totale aantal .frl domeinnaamhouders - dat zich op dat moment in de orderportefeuille van het Friese Top Level Domein bevindt - een bepaalde commerciële waarde. Deze commerciële waarde kan echter pas definitief worden bepaald op dat moment, op basis van de dan aanwezige aantallen, de dan gehanteerde prijsstelling in combinatie met de op dat moment actuele marktontwikkelingen. Op grond van onder meer de commerciële waarde, alsmede de ontwikkelingen in de exploitatie van het Friese Top Level Domein in de eerste 5 jaar, zal vervolgens door ons een besluit moeten worden genomen. Het betreft het continueren of het afstoten van de exploitatie van het Friese Top Level Domein en de prijs die geïnteresseerde marktpartijen daar dan voor zouden moeten betalen.